

STATISZTIKA

A közbeszerzési eljárások 2020. első három negyedévi adatának statisztikai elemzése főbb ismérvek szerint

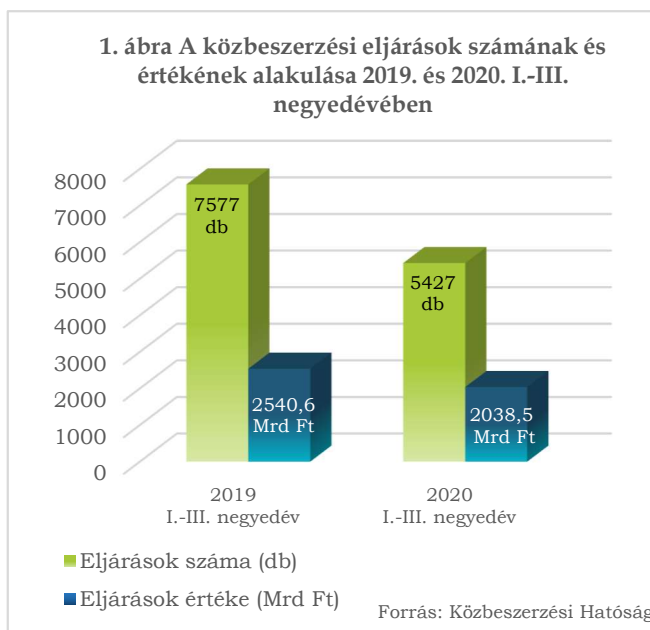
Rezső Orsolya, statisztikai elemző, Közbeszerzési Hatóság

DOI: 10.37371/KEP.2021.2.3

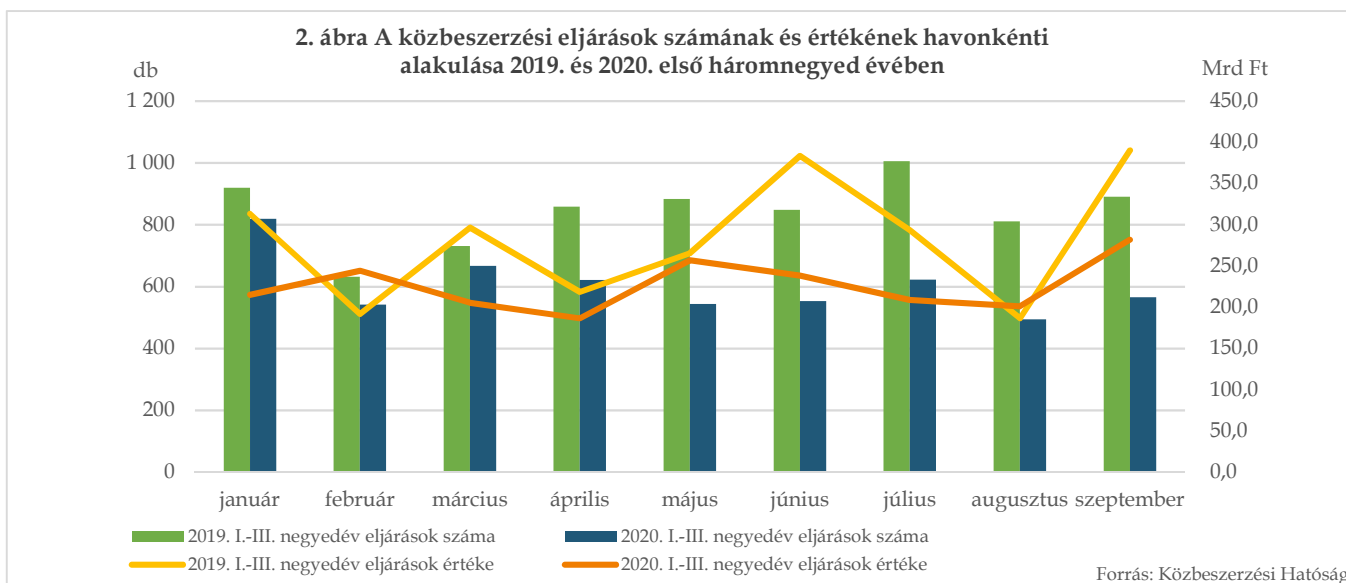
Címszavak: közbeszerzés, közbeszerzési eljárás, statisztika, koronavírus-járvány, gazdaság

2020. első három negyedévében, azaz januártól szeptemberig terjedő időszakban az ajánlatkérők összesen 5427 db eredményes közbeszerzési eljárást folytattak le 2038,5 milliárd Ft értékben. A 2019. év hasonló időszakával összehasonlítva az adatokat (lásd 1. ábra) azt kapjuk, hogy a közbeszerzések főbb statisztikai mutatói jelentős mértékű csökkenést szenvedtek el: az eljárások száma majdnem 30%-kal esett vissza, az eljárások értéke közel 20%-kal csökkent, mindez feltehetően elsősorban a koronavírus-járvány gazdaságra gyakorolt negatív hatásának következménye.

A 2. ábra grafikonjáról látható, hogy mind az eljárások számának, mind az értékének alakulása 2020. januárjától szeptemberig hullámzó képet mutat, augusztusig az eljárások száma csökkenő tendenciájú, az eljárások értékének trendje stagnál, de a szeptemberi adatok talán már bizakodásra adhatnak okot. A 2019-es adatokkal összehasonlítva láthatjuk, hogy 2020. első negyedévében a közbeszerzési eljárások száma csak kis mértékben marad el a 2019-es értékektől, de áprilistől szeptemberig ez az eltérés már 30-40% körül mozog. Az

eljárások értékét ábrázoló grafikonok rajzolata még jobban különbözik egymástól, februárban és augusztusban meg is haladja a 2019-es értékeket.

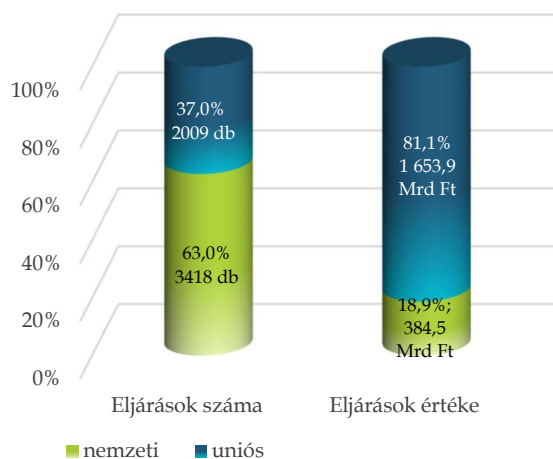

Eljárásrendek szerint vizsgálva a közbeszerzési eljárásokat (lásd 3. ábra), elmondható, hogy 2020. első háromnegyedében a közbeszerzések közel kétharmada, pontosan 63%-a nemzeti eljárásrendben zajlott le, ez 3418 db eljárást jelent, miközben a közbeszerzések összértékének kevesebb mint az ötöde (18,9%) kapcsolódott ezekhez az eljárásokhoz összesen 384,5 Mrd Ft értékben. Az uniós eljárásrendbe tartozó közbeszerzések száma 2009 db volt ebben az időszakban, ami kicsivel több mint a harmada az összes eljárásnak, viszont ezeknek a közbeszerzéseknek az értéke 1653,9 Mrd Ft-ot tett ki, ami több, mint 80%-os arányt képviselt a közbeszerzési eljárások összértékén belül. 2019. azonos időszakában közelítőleg 1/4-3/4 arányban osztoztak mind a közbeszerzési eljárások számán, mind

az értékén a nemzeti illetve uniós eljárásrendű közbeszerzések, ahogy a 4. ábrán is látható, fordított arányban. Az is leolvasható az ábrákról, hogy az uniós eljárásrendű közbeszerzések javára tolódott el az eljárások szám- és értékaránya is: 2019. I.-III. negyedéről 2020. I.-III. negyedévére több, mint 10 százalékponttal nőtt az uniós eljárások számaránya (és ezzel egyidejűleg ugyanennyivel csökkent a nemzeti eljárásoké), és majdnem 6 százalékponttal nőtt az értékarányuk (és természetesen ugyanennyivel csökkent a nemzeti eljárásrendűek értékaránya).

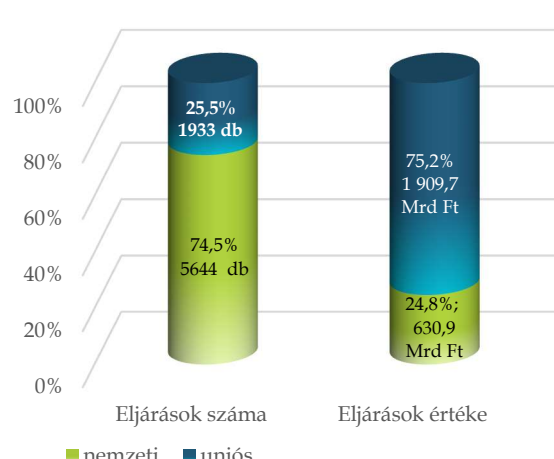
A közbeszerzési eljárások eljárásrendek szerinti megoszlásának havi alakulását 2020. januárjától szeptemberig az 5. és a 6. ábra szemlélteti. A nemzeti eljárások számaránya július kivételével, minden hónapban

3. ábra A közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása eljárásrendek szerint 2020. első háromnegyed évében

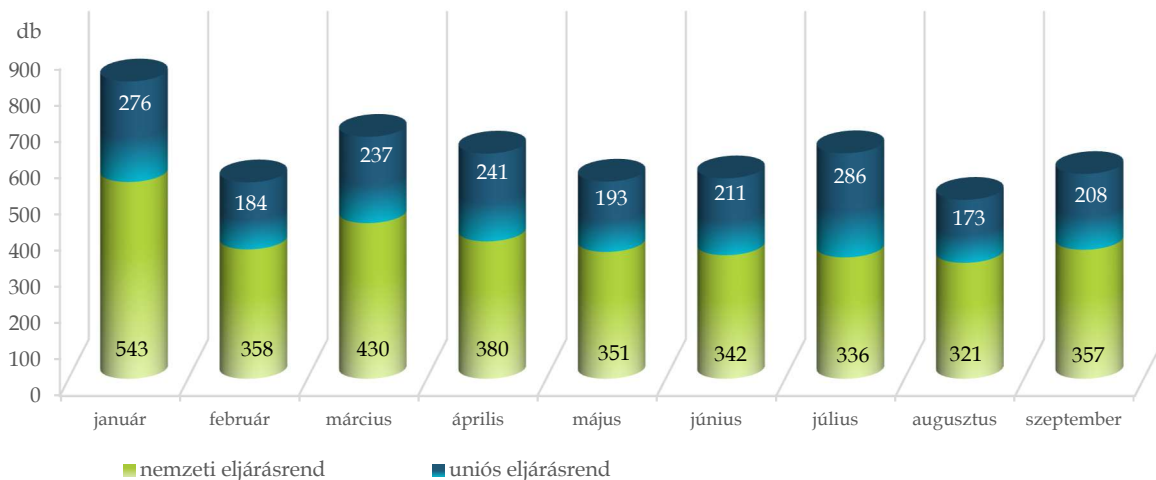
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

4. ábra A közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása eljárásrendek szerint 2019. első háromnegyed évében

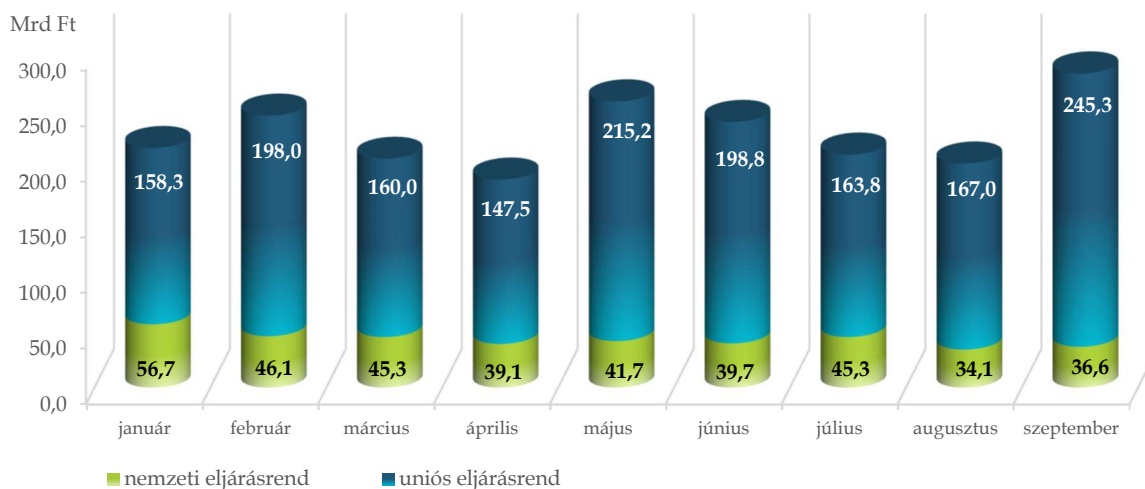
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

5. ábra A közbeszerzési eljárások számának (db) havi alakulása eljárásrendek szerint 2020. első háromnegyed évében

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

6. ábra A közbeszerzési eljárások értékének (Mrd Ft) havi alakulása eljárásrendek szerint 2020. első háromnegyed évében

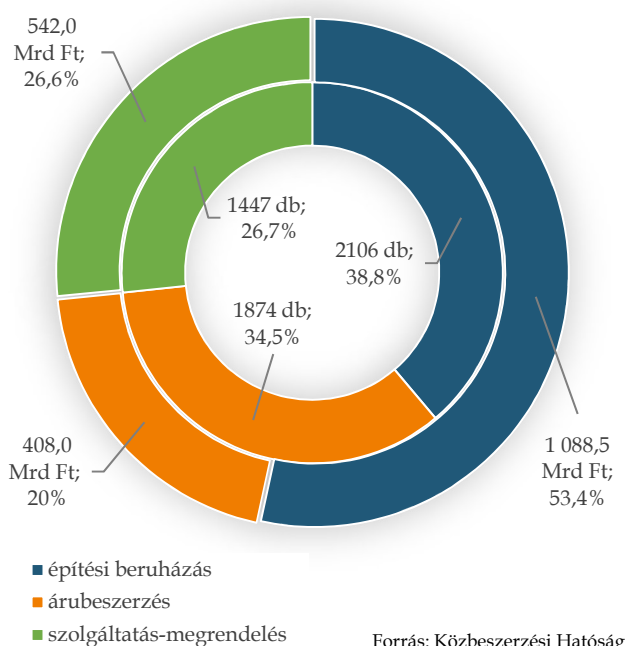
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

60%-66% között alakult, az uniós számarány pedig ennek megfelelően 34% -40% közé esett, júliusban 54% és 46%-ot vett fel a nemzeti-uniós számarány. Az értékarányok tekintetében a januári és a szeptemberi adatok tértek el nagyobb mértékben az átlagtól, ezektől eltekintve a nemzeti eljárások értékaránya 16% és 22% közé esett, az uniós eljárásrendű közbeszerzések értékaránya pedig 78%-84% közötti értékeket vett fel. Januárban volt a legnagyobb a nemzeti eljárások

értékaránya, 26,4%, az uniós arány ennek megfelelően 73,6%-ot tett ki, és szeptemberben lett a legkisebb a nemzeti eljárások értékaránya, ekkor 13%-87% arányban osztozott a nemzeti és az uniós eljárások értéke.

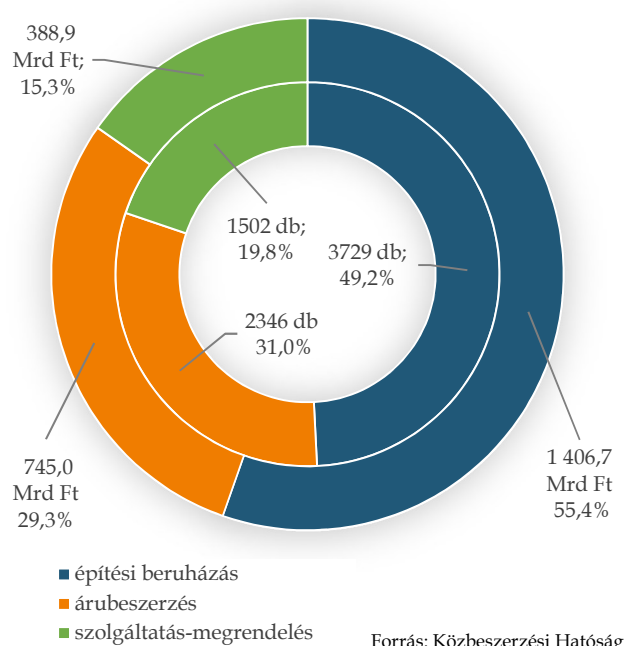
Az eljárásokat a beszerzés tárgya szerint vizsgálva megállapítható, hogy a legtöbb eredményesen zárult közbeszerzés 2020. első 9 hónapjában is építési beruházás volt (2106 db), annak ellenére, hogy számuk a 2019-es értéknek (3729 db) szinte a felére esett vissza,

7. ábra A közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása beszerzési tárgyak szerint 2020. I.-III. negyedévében

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

8. ábra A közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása beszerzési tárgyak szerint 2019. I.-III. negyedévében

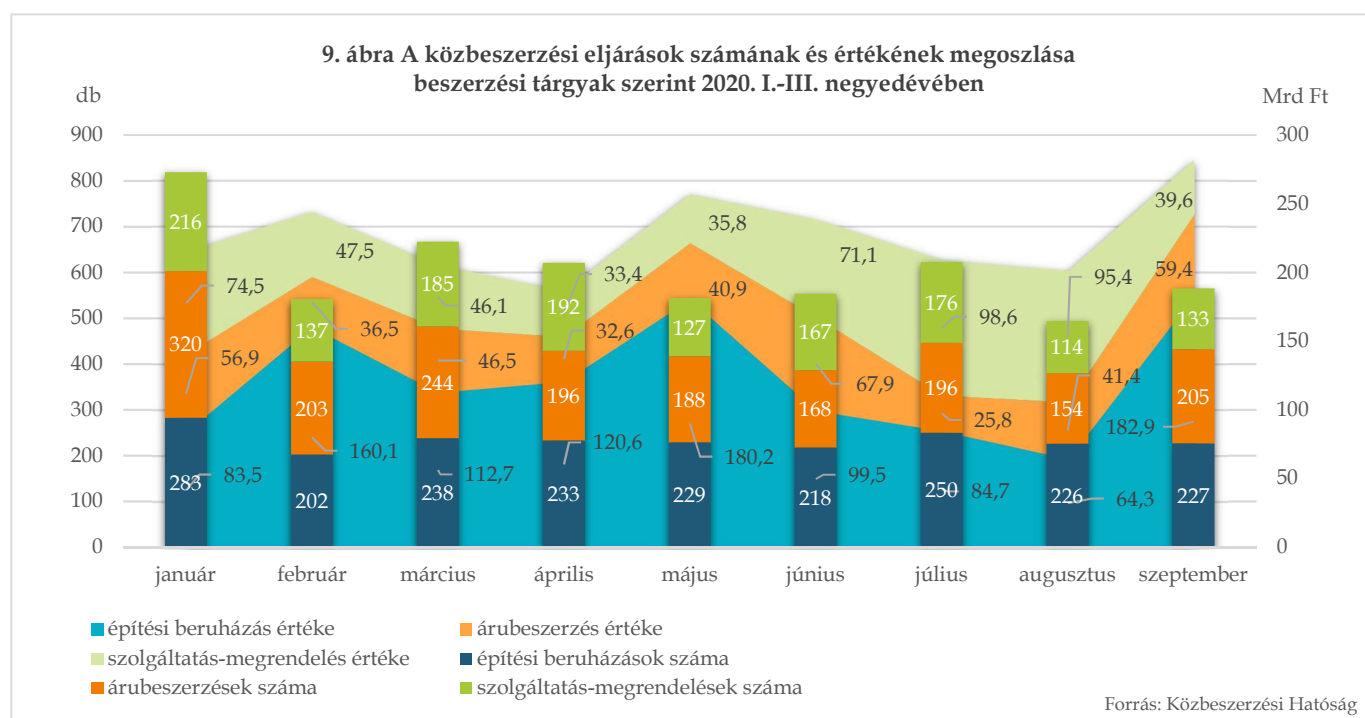
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

annak az 56,5%-át érte csak el, így több mint 10 százalékponttal kisebb arányt képviselt, mint az egy évvel korábbi időszakban. Az építési beruházások összértéke is csökkent, de kisebb mértékben, mint a számuk, 1406,7 Mrd Ft-ról 1088,5 Mrd Ft-ra mérséklődött, így elmondható, hogy az építőipar az előző évek alatt tapasztalható erőteljes bővülés után 2020-ban jelentősen visszaesést produkált. Az árubeszerzések száma is csökkent több, mint 20%-kal, de az összes közbeszerzésen belüli arányuk közelítőleg hasonlóan alakult, mint egy évvel korábban és csak kevéssel maradt el az építési beruházásokétól, viszont értékben nagyon jelentősen lecsökkent, majdnem a felére (45%-kal) így értékarányuk csökkenése majdnem elérte a 10 százalékpontot és így a szolgáltatás-megrendelések megelőzték őket azaz értékarányt tekintve nagyobb hányadot képviselve az árubeszerzéseknél (lásd 7. és 8. ábra).

A közbeszerzési eljárások számának és értékének beszerzési tárgyak szerinti megoszlását 2020. első kilenc hónapjában a 9. ábra szemlélteti. Látható, hogy a közbeszerzési eljárások számának beszerzési tárgyak szerinti arányai nagyon hasonlóan alakulnak az egyes hónapok között, körülbelül 10 százalékpontos eltéréssel maradván. Az építési beruházások számaránya 35%-45% között mozog, az árubeszerzések aránya 30%-40%-os intervallumba esik, a szolgáltatás-megrendeléseké pedig 23%-31% közötti értékeket vesz fel.

Elmondható, hogy az esetek többségében az építési beruházások aránya volt a legnagyobb, kivéve az év első három hónapját, amikor is az árubeszerzések száma kicsivel ugyan, de meghaladta az építési beruházások számát. Az értékarányokat megvizsgálva azonban nagyobb szórást lehet tapasztalni az egyes hónapokhoz tartozó értékekben, ahogy az a 9. ábra grafikon alatti besatírozott területeiből is jól látszik. Az értékarányok tekintetében is a legnagyobb hányadot általában az építési beruházások tették ki, kivéve a júliusi és augusztusi hónapokat, ahol a szolgáltatás-megrendelések összértéke volt magasabb, és az is elmondható, hogy a hónapok többségében a szolgáltatás-megrendelések értékarányban megelőzték az árubeszerzéseket.

A 10-13. ábrákon a közbeszerzési eljárásoknak az ajánlatkérők típusa (regionális/helyi szintű-, központi-, köz-szolgáltató-, közjogi-, támogatott- és egyéb szervezet) szerinti megoszlása látható 2019. és 2020. első háromnegyed évében. Elemezve ezeket az adatokat, megállapítható, hogy a regionális/helyi szintű ajánlatkérők bonyolították le az eljárások többségét 2020. I.-III. negyedévében is, hasonlóan az egy évvel korábbi időszakhoz, de míg ez 2019. év vizsgált időszakában az eljárások közel felét jelentette (48%), 2020. első háromnegyed évében ez az arány 10 százalékponttal kisebb lett (38%). A többi ajánlatkérő esetében a számarányok változása 2019. és 2020. azonos időszakát

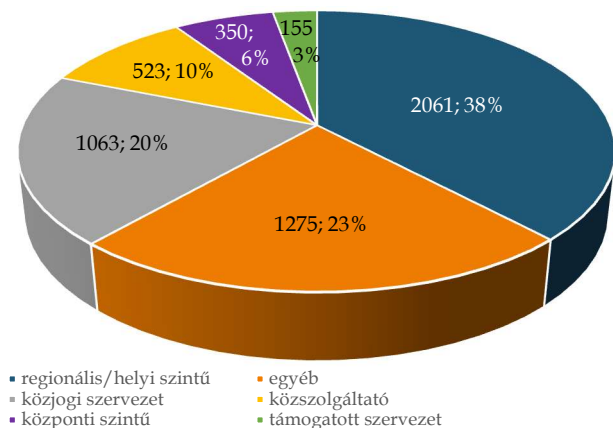

összehasonlítva 5 százalékponton belül maradt, azonban a volumenváltozások jelentősebbek voltak, pl. a támogatott szervezetek által lebonyolított eljárások száma majdnem a negyedére csökkent, ugyanakkor a közszolgáltatók esetében pozitív irányú változás állt be, 2020. első háromnegyedében még az előző évinél is több eljárás kapcsolódott hozzájuk. Ami az értékarányokat illeti, 2019. első háromnegyedében viszonylag egyenlő mértékben részesültek a regionális/helyi szintű-, a közjogi- és a közszolgáltató szervezetek az eljárások összértékéből, mindegyik közel egynegyed arányban, 2020 I.-III. negyedében viszont a közjogi szervezetek által bonyolított eljárások domináltak, majdnem 12 százalékkal nőtt a hozzájuk tartozó eljárások értéke: 717,2 milliárd Ft-ra és 10 százalékponttal nőtt az értékarányuk 25,2 százalékról 35,2

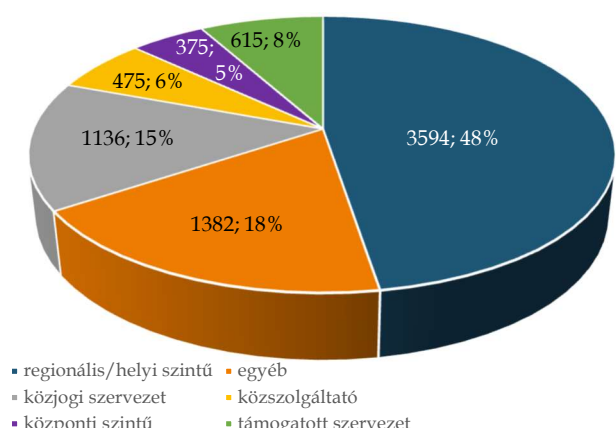
százalékra. A közszolgáltató szervezetekhez köthető eljárások értéke az előző évi érték 57,5%-ra esett vissza, de a közjogi szervezetek eljárásaival együttvéve így is kitétték az eljárások összértékének több, mint a felét, hasonlóan a 2019. év azonos időszakához (bár ott nem teljesen érték el az 50%-ot). Említésre méltó, hogy a központi szintű szervezetek eljárásainak értéke másfélszeresére növekedett a vizsgált időszak alatt, viszont a támogatott szervezetek eljárásainak az értékaránya számottevően csökkent, hasonlóan a számarányukhoz.

A havi bontású adatokat elemezve a 3 dimenziós (14.) ábráról is látható, hogy a különböző típusú ajánlatkérő szervezetekhez kapcsolódó eljárások száma többekévesbé hasonló megoszlást mutat, kivételt képeznek ez alól a közszolgáltató szervezetek és a támogatott szervezetek, de ez utóbbiaknak nem számottevő az arányuk

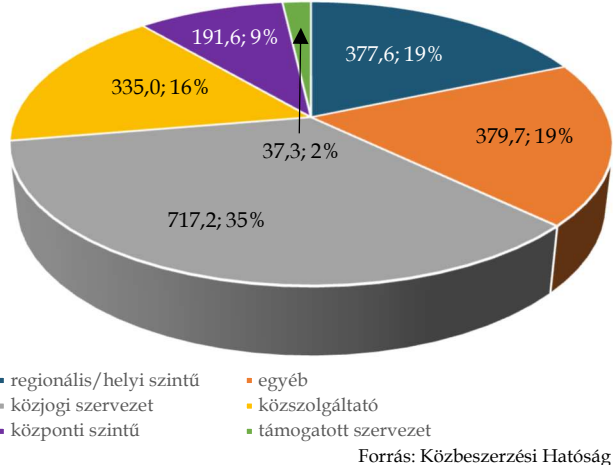
10. ábra A közbeszerzési eljárások számának (db) megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint, 2020. I.-III. negyedév

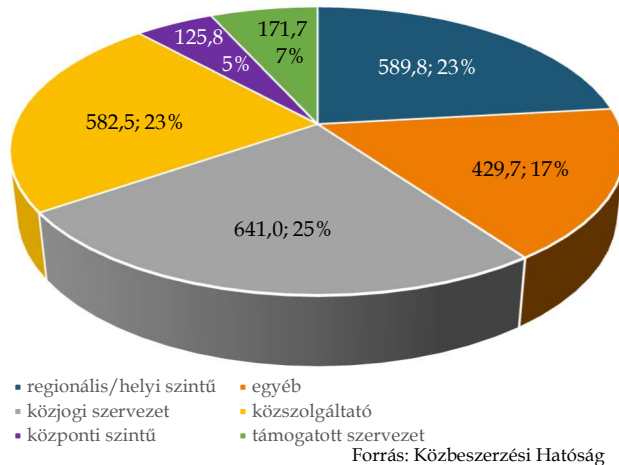
11. ábra A közbeszerzési eljárások számának (db) megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint, 2019. I.-III. negyedév

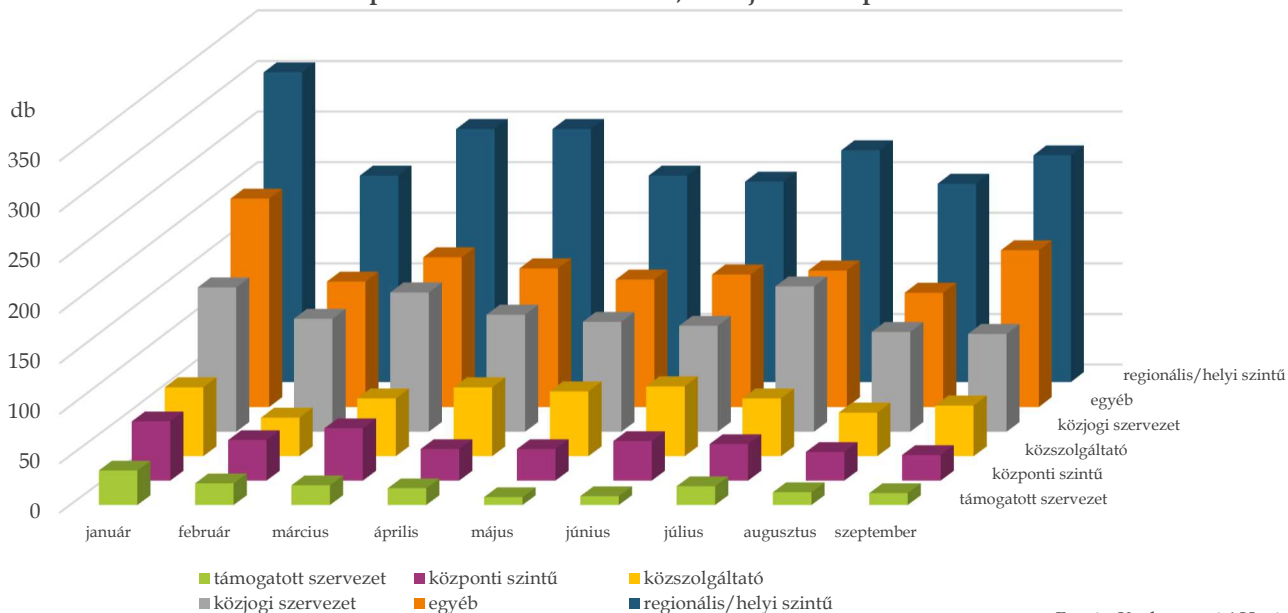
12. ábra A közbeszerzési eljárások értékének (Mrd Ft) megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint, 2020. I.-III. negyedév

13. ábra A közbeszerzési eljárások értékének (Mrd Ft) megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint, 2019. I.-III. negyedév

14. ábra A közbeszerzési eljárások számának (db) megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint havi bontásban, 2020. január-szeptember

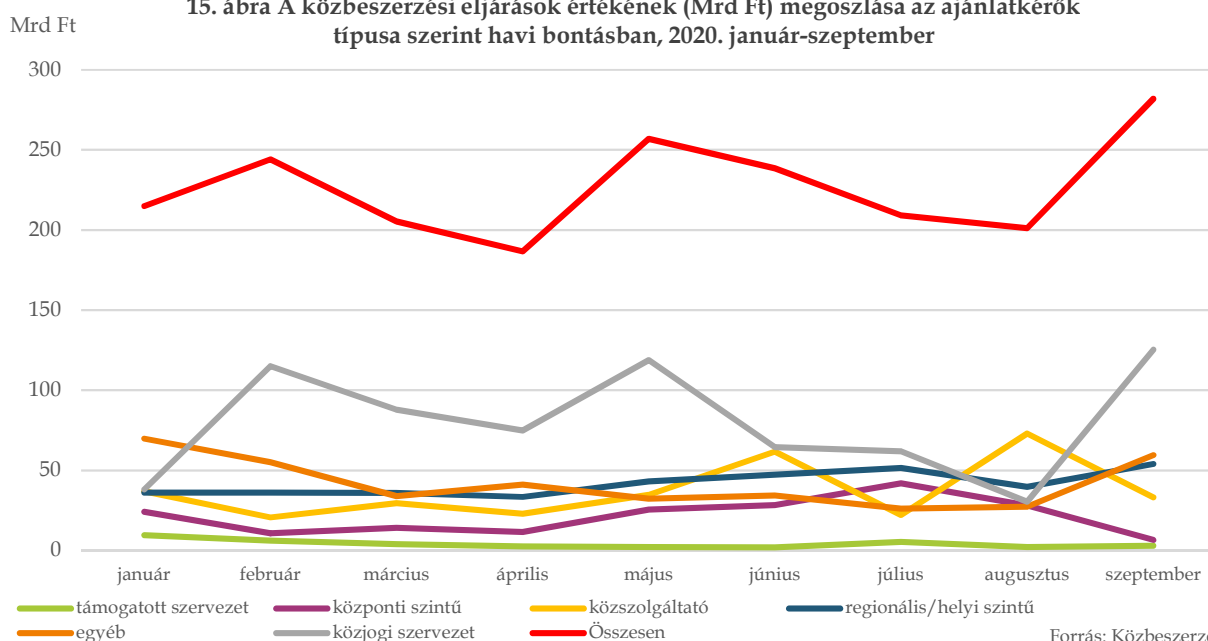

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

és ezenkívül a központi szintű szervezetek eljárásainak a száma is ellaposodik kis mértékben a III. negyedévben. Ami az értékek havi megoszlását illeti sokkal változatosabb képet kapunk, amit a 15. ábra szemléltet, melyről kitűnik, hogy az egyes ajánlatkérő szervezetekhez kapcsolódó eljárások értékeinek havi megoszlása a darabszámokéival ellentétben nem mutat hasonló rajzolatot, a közjogi szervezetek kivételével nem követi az összes eljárás értékének megoszlását ábrázoló grafikon vonalát.

2020. első háromnegyedévében - kis mértékben ugyan de - elmondható, hogy tovább erősödött a mikro-, kis és középvállalkozások (kkv-szektor) szerepvállalása a közbeszerzések területén, ami egy abszolút pozitív eredmény a pandémia okozta ismert gazdasági helyzetben. A kkv-k által elnyert eljárások értékének aránya az összes eljárás százalékában 62,6%-ot tett ki 2020. első kilenc hónapját tekintve (lásd: 16. ábra), ez azt jelenti, hogy minden közbeszerzésben elnyert 100 Ft-ból közelítőleg 63 Ft a kkv szektorhoz került, míg az előző év

15. ábra A közbeszerzési eljárások értékének (Mrd Ft) megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint havi bontásban, 2020. január-szeptember

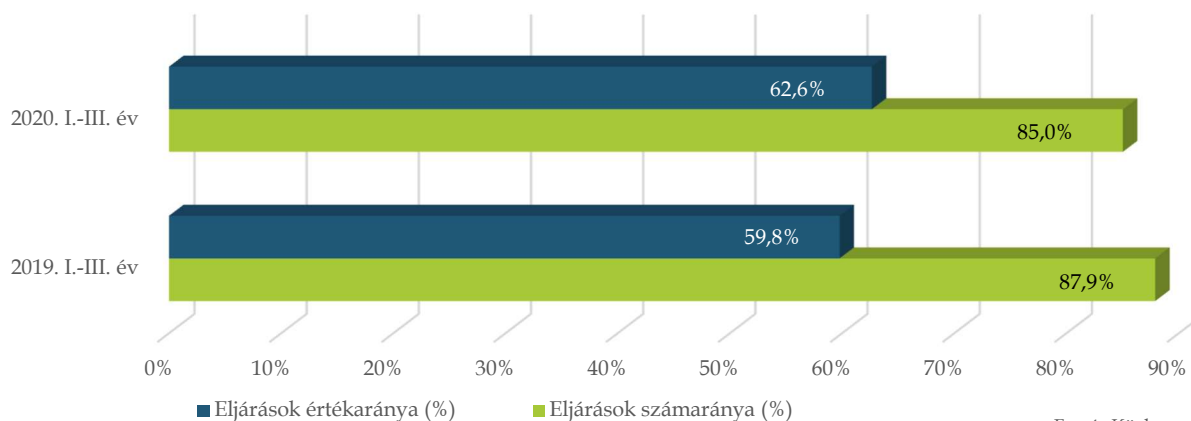
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

azonos időszakában ez az érték csupán 60 Ft volt. Mind-ez az emelkedés annak ellenére következett be, hogy 2019. és 2020. szóban forgó azonos időszakát összehasonlítva ezen cégek által elnyert eljárások számaránya 87,9 százalékról 85,0 százalékra csökkent, ami annyit tesz, hogy minden eredményesen lefolytatott 100 db közbeszerzési eljárásból nem 88 db-ot, hanem csak 85 db-ot nyertek el kkv-k, valamint 2020. I.-III. negyedében a kkv-k által elnyert eljárások száma az előző év azonos időszakához képest több, mint 30 %-kal, az értéke pedig majdnem 16 %-kal volt kevesebb. 2020. I.-III. negyedében 4614 db közbeszerzési eljárás nyertesei lettek kkv-k, melyeknek összértéke 1277,1 Mrd Ft-ot tett ki, az előző év azonos időszakában pedig 6659 db eljárást nyertek kkv-k 1518,5 Mrd Ft értékben.

A nyertes kkv-t tartalmazó eljárások számának és értékének havi megoszlását vizsgálva, a 17. ábrán is látható

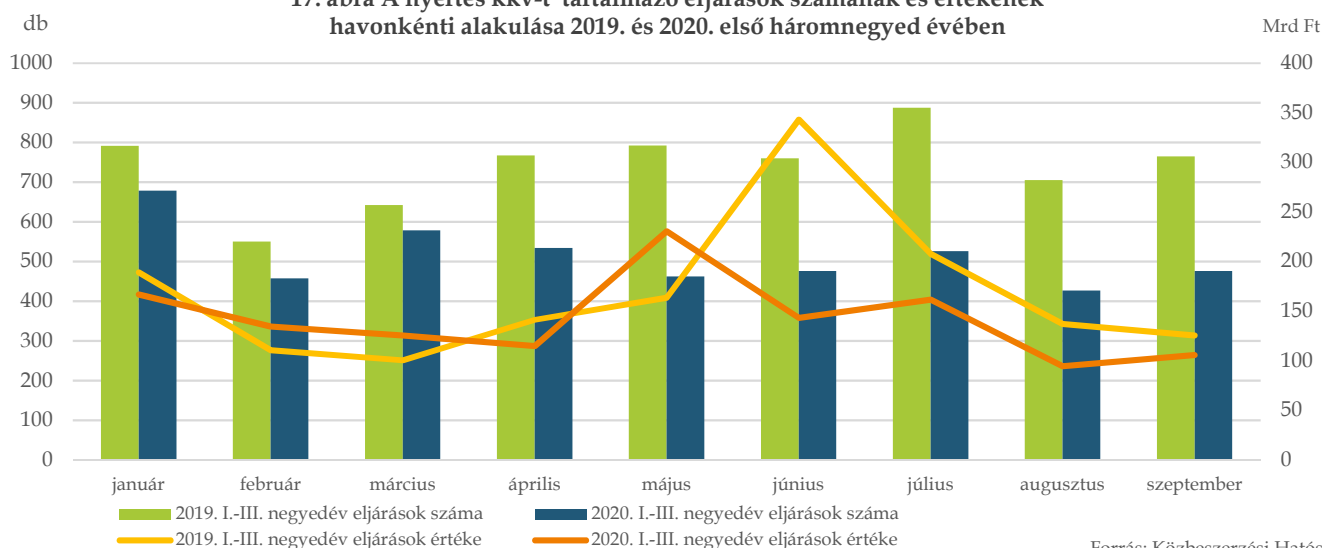
módon az eljárások száma 2020. II. negyedének elejétől már jelentősen visszaesik a 2019-es adatokhoz képest, és mind az eljárások számát, mind az értékét tekintve augusztusban éri el a mélypontját a januári maximumból kiindulva. Az eljárások értéke intenzívebb ingadozást mutat, de ez az állítás igaz a 2019-es időszakra is. A 2020-as időszakban az értékek több hónapban is meghaladják az előző éveket, májusban például több, mint 40%-kal, ugyanakkor a következő hónapban, júniusban ez az érték leesik az előző évi megfelelő adat 40%-ára. Mindent összevetve elmondható, hogy átlagban a 2020. első háromnegyedében a nyertes kkv-t tartalmazó közbeszerzési eljárások száma az előző évnek közel 70%-ára, az eljárások értéke pedig 84,1%-ára esett vissza, amelynek tulajdonképpen az az oka, hogy az összes eljárás száma és értéke is jelentősen csökkent.

16. ábra A nyertes kkv-t tartalmazó eljárások aránya az összes eljárás százalékában 2019. és 2020. I.-III. negyedében

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

17. ábra A nyertes kkv-t tartalmazó eljárások számának és értékének havonkénti alakulása 2019. és 2020. első háromnegyed évében

Forrás: Közbeszerzési Hatóság